

Er behandling svaret?

TEKST

Bjørnar Olsen

PUBLISERT 29. februar 2016

LITE TYDER PÅ at forekomsten av psykiske lidelser har økt de senere årene, sier Folkehelseinstituttet. Det er heller ingen grunn til å være bekymret når flere får behandling for psykiske helseplager. Dette forteller oss bare at flere endelig får nødvendig hjelp. Likevel hører vi at unge baler med sin mentale helse som aldri før, mens andre ser med bekymring på at psykiske helseplager støter folk ut av arbeidslivet – og det i langt yngre alder enn det som gjelder for andre helseproblemer.

«Profesjonen er ikke blind for forholdet mellom rammer og individ»

Kanskje det ikke er de psykiske helseplagene alene som gjør at folk faller ut av skole og arbeid, men også de konsekvensene symptomene og vår tolkning av dem får i dagens samfunn. Skole og arbeidsliv krever selvstendige individer som leder og motiverer seg selv når det trengs, samtidig som de må kunne samarbeide i team og grupper. Dette stiller store krav til kognitiv, emosjonell og relasjonell fungering – nettopp sider av vår fungering som påvirkes av psykiske plager. Det er derfor ikke merkelig at samfunnet foreskriver mer psykologi når slike vansker skal håndteres.

Men, som Toril Hjort skriver i tidsskriftet *Manifest*, derfor kan vi heller ikke la det terapeutiske blikket stå alene når vi diskuterer psykiske lidelser. Vi må også ta tak i de samfunnsmessige forholdene som gjør at psykiske helseproblemer bidrar til at flere faller ut av skolen og blir stående utenfor arbeidslivet.

Psykologien har av flere blitt kritisert for ikke å tematisere slike forhold. Det betyr ikke at profesjonen er blind for forholdet mellom rammer og individ. Som Andreas Høstmælingen sier i denne utgaven (side 183), er det begrenset hva individuell behandling kan føre til, hvis man mobbes på skolen hver dag. På samme måte ønsker Heidi Tessand seg et pakkeforløp som «inkluderer systemene rundt barn og ungdom som strever, og ikke sementerer det individfokusert som fortsatt preger store deler av psykisk helsevern» (Morgenbladet, 4. desember, 2015). Også helseminister Bent Høie er opptatt av å utvide psykologers virkefelt. I denne utgaven (side 230) oppfordrer han oss til å bruke faget på områder som man ikke umiddelbart forbinder med psykologi, for eksempel innenfor «næring, kultur, skoler og barnehager».

Individ og system, det personlige og det politiske, er ikke separate størrelser. Når psykologer, faget og foreningen utfordres til å ta stilling til samfunnsutviklingen og hvordan den påvirker alles liv, er det en mulighet vi bør gripe.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 53, nummer 3, 2016, side 177

TEKST

Bjørnar Olsen, Sjefredaktør